# Odborné vyjádření k hodnotě uměleckého díla

---

**Vyjádření k otázce stanovení hodnoty uměleckého díla v případě tzv. „Dračího vejce“**

My, signatáři tohoto vyjádření, odborníci a odbornice zabývající se současným vizuálním uměním a světelným designem, jsme si vědomi veřejné diskuze ohledně uměleckého díla označovaného jako „Dračí vejce“, instalovaného na náměstí Svobody v Brně jako součást programu akce Brněnské Vánoce 2024, za který město Brno získalo mezinárodní titul Evropské hlavní město Vánoc 2024.

Vzhledem k tomu, že jsme byli požádáni o odborné vyjádření k otázce určování hodnoty autorského díla, považujeme za nutné uvést následující:

---

## 1. Hodnota uměleckého díla není dána pouze materiálovými náklady

Autorské dílo je výsledkem duševní tvůrčí činnosti ve smyslu § 2 zákona č. 121/2000 Sb., autorského zákona. Jeho finanční hodnota neodpovídá ceně materiálu, z něhož je zhotoveno. Spočívá v originalitě a invenci autora, estetickém účinku, renomé autora na uměleckém trhu a významu díla v kulturním a společenském kontextu.

Cenová hodnota autorského díla není určována nákladovou metodou (např. hodnotou materiálu), ale zahrnuje zejména:

- tvůrčí návrh a uměleckou invenci autora,
- specifický design a technické řešení,
- časovou náročnost vzniku díla,
- jedinečnost a originalitu,
- v případě licenčního ujednání poskytnutí licence.

V daném případě byla k dílu poskytnuta neomezená licence k užití, jejíž hodnota může významně převýšit cenu samotného fyzického provedení díla. Taková licence zahrnuje právo užívat dílo bez časového, územního a způsobového omezení a představuje významnou majetkovou hodnotu.

Autorské dílo nepodléhá standardní tržní soutěži jako běžné komodity. Jeho hodnota je individuální a vychází z odborného, kulturního a estetického posouzení, nikoli pouze z porovnání s jinými objekty na trhu nebo znaleckým oceněním materiálových vstupů.

Výtvarné umění tedy **nelze hodnotit pouze součtem vstupních materiálových a výrobních nákladů**. Takový přístup je v rozporu se základními principy pro hodnocení uměleckého díla. Umělecká hodnota díla je výsledkem kombinace tvůrčího konceptu,

originality, autorského rukopisu, kulturního významu, společenské aktuálnosti i celkové estetické kvality.

Pokusy redukovat hodnotu uměleckého díla na „cenu za materiál a zpracování“ **zcela pomíjejí smysl a podstatu volného umění a designu**.

---

## 2. Podpora mladých autorů a autorek je legitimní součástí veřejné kulturní politiky

Dílo „Dračí vejce“ bylo vytvořeno brněnským studiem Nahaku. Jako lokální konceptuální designové studio specializující se na světelný design s přesahem do ekologie nemá NAHAKU obdoby nejen v Brně, ale ani v celé ČR. Volba studia NAHAKU znamená šetření materiálových zdrojů i životního prostředí - studio pracuje s odpadovým materiálem principem upcyklace a vyhledává ke spolupráci lokální dodavatele.

Studio NAHAKU je oceňováno za působivé světelné instalace, které se stávají prostorovou dominantou.

Podpora lokálních umělců je standardní součástí praxe kulturních institucí v celé Evropě. Oslovování brněnských umělců a kreativců potom probíhá v souladu se Strategií kultury a kreativních odvětví města Brna a je také v souladu s konceptem akce Brněnské Vánoce a s oficiální destinační značkou města Brna  #brnotruestory, která staví na prezentaci brněnských fenoménů a unikátů.

---

## 3. Veřejný prostor jako místo umělecké výpovědi

Součástí současného přístupu k veřejnému prostoru je práce s uměním a designem, který **provokuje debatu, vyvolává emoce a artikuluje témata veřejného zájmu**. I kontroverzní nebo nejednoznačně přijatá díla plní v kultivovaném městském prostoru legitimní roli.

Součástí kreativních konceptů bylo v případě Dračího vejce (navazující na instalaci Drak ve svetru) propojit brněnskou legendu o drakovi, která je všeobecně známá, s mimořádným, odvážným a také lehce kontroverzním uměleckým ztvárněním, které vzbuzuje touhu navštívit místo s instalací, zaznamenat zážitek (foto video) a sdílet ho na internetu (sociální sítě).  Díla zaznamenala masivní zájem médií a veřejnosti, stejně jako odborné veřejnosti. Obě umělecká díla jsou kvalitní investice a zhodnocují majetek statutárního města Brna.

---

## 4. Závěr

Z výše uvedených důvodů považujeme za nepřípadné a zavádějící stanovovat hodnotu současného uměleckého díla výlučně na základě odhadu materiálových a výrobních nákladů. Takový přístup může vést k dezinterpretaci smyslu umění jako veřejné služby a kulturní investice.

Zjednodušující  interpretace hodnoty uměleckých děl mohou poškozovat kulturní instituce, umělce i obecnou důvěru v kulturní politiku města.

Toto prohlášení slouží jako odborné stanovisko k podpoře správného výkladu autorského práva a ocenění uměleckých děl ve veřejném i právním diskurzu.

V Brně, dne 17. 7. 2025

Za umělecké a akademické instituce:

Mgr. Jan Press, ředitel, Moravská galerie v Brně

_____

MgA. Martin Pošta, zakladatel a ředitel mezinárodního festivalu světla a digitální kultury Signal

_____

Ing. arch. Jan Machát, Ph.D., zakladatel a hlavní organizátor festivalu umění, technologií a vědy Prototyp

_____

PhDr.. Marika Kupková, Ph.D., pedagožka FF MU, teoretička umění a kurátorka Galerie TIC

_____

Mgr. Silvie Šeborová, hlavní kurátorka festivalu výtvarného umění ve veřejném prostoru Brno Art Open

_____